Motion till riksdagen 1987/88:Sk903

av Marianne Karlsson (c) om kyrkobokföringen

Genom beslut under höstriksdagen bestämde riksdagen att uppdraget att sköta folkbokföringen skall överföras från svenska kyrkan till andra myndigheter. Jag menar att detta beslut nog var något förhastat och bör omprövas, på grund av de nackdelar som det för med sig, varav många i och för sig är kända och genomdebatterade, men varav en del nog kanske aldrig blev riktigt övervägda i den samlade bedömningen.

Att svenska folket blivit allt mera besvärligt att hantera, när det gäller umgänget med myndigheterna är ju välbekant, och frågan är väl om man någonsin mera vågar sig på någon ny allmän folkräkning, åtminstone om det skall ingå frågor som folk tycker hör till privatlivet. Emellertid har vi ju erfarit väldigt få konflikter kring det av kyrkan förda befolkningsregistret. Till saken hör ju att det bara varit i glesbygden som kyrkobokföringen utförts av präster. I själva verket har arbetet åtminstone i tätorterna skötts av pålitliga damer i lågklackade skor och av flärdfri natur. Kommer folk att gilla att dessa damer byts ut mot 18-åriga bruttor hos skattemyndigheten? Utländska befolkningsstatistiker med inblick i svenska förhållanden har under hand uttalat att vår folkbokföring, som varit bäst i världen, kommer att nedsjunka till en i världen normal nivå (t. ex. den spanska).

Det sagda har man ju med full kunskap tagit med i köpet. Vad man emellertid inte har diskuterat synes vara äganderätten till de av svenska kyrkan, eller rättare dess församlingar, innehavda handlingar. Det rör sig dels om kyrkböcker, dels om de under senare tider införda "personakterna", som utgör sammanställningar på ett stort folioark för varje person och upptar uppgifterna på familjeförhållanden, barn etc. Med hänsyn till att dessa personakter är upprättade i så sen tid, är de för övrigt inte tillräckligt pålitliga för vad som inträffat innan de upprättats – så begär exempelvis försäkringsbolagen ofta att arvingarna intygar att uppgifterna hämtade därifrån är fullständiga, innan man betalar ut livförsäkringsbelopp.

Dessa handlingar är skrivna av svenska kyrkans personal, på papper och i böcker som församlingarna bekostat. Det kan därför inte råda något tvivel om att de tillhör församlingarna med äganderätt och knappast behöver avstås frivilligt till staten. Det blir därför nödvändigt för staten att förhandla med församlingarna, om man vill erhålla primärmaterialet. Risken är ju annars uppenbar, att församlingsstyrelserna beslutar sig för att inte lämna papperen ifrån sig. Och vi kan ju knappast tänka oss att skicka kronofogdar eller

militärer, som man gjorde 1905 i Frankrike när man där "skilde kyrkan från staten".

Man bör därför gå fram med lämpor, om man skall genomföra en förändring. Jag menar att olägenheterna vid en samlad bedömning är sådana, att det finns anledning att upphäva och ta tillbaka riksdagens beslut.

Åtminstone bör man behandla svenska kyrkan på ett annat sätt än genom rena maktspråk, om inte för annat så av rena anständighetsskäl gentemot svenska kyrkan, som i århundraden skött denna uppgift till i allt väsentligt stor belåtenhet. Jag kan tänka mig att svenska kyrkan åtminstone i de folkrika församlingarna gärna ser sig befriade från denna kvalificerade uppgift men att man i landsbygdens församlingar gärna ser att den lokala servicen blir kvar, kanske i form av att kyrkoherden har en terminal så att han kan klara av att utfärda de vanligaste typerna av personbevis.

Det kan ju erinras om att pastorsämbetenas service fördelaktigt skiljer sig från vad man kan få hos de statliga myndigheter som har att ge liknande service. Exempelvis har länsstyrelserna att utfärda mantalsbevis, som är nödvändiga för mannens del vid äktenskapsskillnad. Dylika är avgiftsbelagda, vilket man kan acceptera. Däremot skickas de med postförskott, vilket ju är besvärligt att avhämta för yrkesverksamma, särskilt på landsbygden. Vad värre är, så tar de lång tid att få. Åtminstone i somliga län tar det 2 veckor, och det händer att det tar 5 veckor. – Över huvud taget är den service som pastorsexpeditionerna ger, ett unikt exempel på god tjänstvillighet. Normalt kan man få sitt personbevis i brevlådan dagen därpå.

Att den beslutade reformen kommer att medföra försämrad service är alltså nästan säkert.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att beslutet om ändrat huvudmannaskap för folkbokföringen upphävs,

2. att riksdagen, om yrkande 1 avslås, hos regeringen begär att förhandlingar upptages med representanter för svenska kyrkans församlingar i avsikt att möjliggöra att församlingar som så önskar skall erhålla uppdrag att mot skälig ersättning hålla personal och lokaler för uppställande av dataterminal, så att folkbokföringsärenden kan skötas hos pastorsämbetena.

Stockholm den 26 januari 1988

Marianne Karlsson (c)